

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal**
Directie Informatiebeleid /
CIO
Cluster Informatiebeleid

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
1729245-208685-DICIO

Uw brief
1666484.02U

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 3 september 2020
Betreft Gegevensgebruik in de zorg

Geachte voorzitter,

Op 3 juli jl. ontving ik uw brief met kenmerk 166648.02U waarin de leden van de fracties van GroenLinks, PvdA, SP en SGP een aantal aanvullende vragen stelden over de Corona Opt-In, in reactie op de brief van 26 mei met het verzoek die vragen bij voorkeur voor 4 september te beantwoorden. Door middel van deze brief voldoe ik aan dat verzoek.

De leden van de bovengenoemde fracties hebben zes vragen, waarbij de eerste twee vragen gaan over de noodzaak en reden van de Corona Opt-In maatregel:

1. Waarom kan de toestemming niet op de gebruikelijke manier gevraagd worden aan de patiënt en waarom biedt de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (Wgbo) geen uitkomst?
2. Had artikel 15b van de Wet cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens in de zorg en met name het derde lid dat gaat over het voorkomen van ernstig nadeel geen uitkomst kunnen bieden?

De volgende twee vragen gaan over de regie van de patiënt:

3. Hoe verhoudt de Corona Opt-In zich tot het uitgangspunt van toenmalig minister Schippers dat de patiënt meer regie kan krijgen over zijn gegevens?
4. In de Wet cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens in de zorg is geregeld dat de zorgaanbieder verplicht is zijn patiënten te informeren over hun rechten bij elektronische gegevensuitwisseling, dus ook over het recht om geen toestemming te geven. Waarom is de minister van mening dat het uitzenden van pers- en nieuwsberichten voldoende zijn om de Nederlanders over de Corona Opt-In te informeren?

De laatste twee vragen gaan over de duur van de Corona Opt-In maatregel en of de doelstelling van de Corona Opt-In maatregel ook via een andere, meer bestendige wijze gerealiseerd kan worden:

5. Kan het gezien de ontwikkeling van de coronapandemie en het ontbreken van vaccinaties zo zijn dat de genomen maatregelen nog jaren van kracht blijven? En is er dan wel sprake van een noodmaatregel?
6. Waarom wordt er niet voor gekozen om de gewenste verandering te realiseren door bijvoorbeeld een wijziging van de Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg?

De Corona Opt-In maatregel is op verzoek van LHV, InEen, NHG en de Patiëntenfederatie tot stand gekomen vanwege de COVID-19 crisis waarin door de grote toestroom van patiënten de druk op de zorg was toegenomen. Doordat van veel patiënten belangrijke informatie ontbrak en ter plekke uitgevraagd moest worden, nam de triage veel tijd in beslag en liepen de wachttijden op. Om de druk op de zorg te verminderen is met de Corona Opt-In een tijdelijke oplossing gekomen. Die zorgt er voor dat - ook voor mensen die nog geen toestemming ('blanco') hebben vastgelegd - de noodzakelijke gegevens van de eigen huisarts raadpleegbaar werden bij de huisartsenpost (HAP) en spoedeisende hulp (SEH) voor de detectie, triage en behandeling van COVID-19.

De Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg (Wabvpz) vereist voorafgaande toestemming voor het raadpleegbaar maken van gegevens via een elektronisch uitwisselingsstelsel. De technische inrichting van een elektronisch uitwisselingsstelsel zoals het LSP (Landelijk Schakelpunt) vóór de Corona Opt-In was daarom zodanig dat als de patiënt niet vóóraf toestemming had gegeven, die gegevens niet beschikbaar waren. De gegevens waren ook niet beschikbaar als de patiënt ter plekke toestemming gaf op het moment dat deze voor een andere zorgverlener nodig werden geacht. Ook wanneer de patiënt zijn wil niet meer kon uiten en de behandelend arts conform de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (Wgbo) zonder toestemming van de patiënt mocht handelen waren de gegevens niet automatisch raadpleegbaar via een elektronisch uitwisselingsstelsel. Het door de fracties van GroenLinks, PvdA, SP en SGP aangehaalde niet in werking getreden artikel 15b lid 3 Wabvpz had dit niet anders gemaakt. De Corona Opt-In heft deze blokkade op. De gegevens zijn daarmee voor raadpleging beschikbaar, waarbij als aanvullende voorwaarde is gesteld dat patiënten wél altijd ten tijde van opvragen ter plekke toestemming moeten geven.

De leden van de Eerste Kamer vragen aandacht voor de regie van de patiënt. Die regie is voor de Corona Opt-In geborgd door de noodzaak dat de zorgverlener de patiënt om toestemming vraagt wanneer de noodzakelijke medische informatie bij de huisarts dient te worden geraadpleegd, tenzij de patiënt niet meer in staat is zijn wil te uiten. De zorgverlener vraagt hiertoe de mondelinge instemming van de patiënt als hij in gesprek is met de patiënt over de behandeling. Dit is vergelijkbaar met de situatie waarbij de zorgverlener een patiënt in zijn behandelkamer toestemming vraagt om gegevens op te vragen bij een ander ziekenhuis. Als de patiënt aangeeft dat hij niet wil dat zijn gegevens worden opgevraagd dan zal de zorgverlener de gegevens niet raadplegen. Op deze manier houdt de patiënt de regie op zijn gegevens.

Via waarborgen zoals de verplichting van het bijhouden van logging en de mogelijkheid voor de patiënt om via volgjezorg.nl in te zien welke zorgaanbieders informatie hebben aangemeld voor uitwisseling én welke (type) gegevensuitwisseling daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, wordt de regie van de patiënt op zijn gegevens verder versterkt. In het geval van de Corona Opt-In gaat het om de professionele samenvatting van de (medische) gegevens van een patiënt in het huisartsendossier die bij waarneming op de HAP raadpleegbaar is en in de situatie dat een patiënt met Covid-19 (verdenking) op de SEH wordt behandeld.

Om burgers tijdens de COVID-19 crisis zo snel mogelijk te informeren, is gekozen voor publicatie door middel van een persbericht via verschillende kanalen. Daarnaast vindt het individuele gesprek over het al dan niet delen van gegevens met een andere zorgaanbieder plaats in de spreekkamer van de huisarts. Huisartsen zijn actief geïnformeerd door hun beroepsvereniging waarbij het belang van goede informatie aan patiënten hierover is benadrukt. De berichtgeving is opgepikt door diverse dagbladen en nieuwsitems op televisie en internet. Sindsdien hebben zich meer burgers gemeld om hun keuze voor het verlenen van de toestemming kenbaar te maken. De meerderheid gaf toestemming. Een beperkt aantal koos er voor om toestemming te onthouden.

**Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal**
Directie Informatiebeleid /
CIO
Cluster Informatiebeleid

COVID-19 is nog niet verdwenen en de druk op personeel in de zorg is nog steeds hoog. De strategie van maximaal controleren houdt in dat we het virus indammen op het moment dat het de kop opsteekt. Op het moment dat er een tweede golf komt of het virus lokaal of regionaal weer opvlamt, moet er snel gehandeld kunnen worden om de situatie van voor de Corona-Opt-In te voorkomen, waarbij IC-opnames zeer snel opliepen.

Het is dan zeer onwenselijk dat er vertraging ontstaat in de triage en behandeling van (mogelijke) COVID-19 patiënten. Met name in deze situaties moet er snel gehandeld kunnen worden en is het van belang dat de maatregel voorlopig in stand wordt gehouden.

De Corona Opt-In is een tijdelijke maatregel. Ik wil dat bij deze nogmaals benadrukken. Ik ben het met u eens dat de ontwikkelingen van de COVID-19 crisis zich moeilijk laten voorspellen. Het is niet mijn intentie om de Corona Opt-In maatregel langer dan strikt noodzakelijk van kracht te laten zijn. De noodzaak en proportionaliteit van de maatregel staan steeds voorop en worden voortdurend getoetst. Zo heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) onlangs opnieuw naar de Corona Opt-In maatregel en de uitvoering daarvan gekeken en geconcludeerd dat er op dit moment nog geen aanleiding is om het akkoord dat in maart voor de maatregel is gegeven te herzien. Uiterlijk 1 oktober zal de AP nogmaals bezien of heroverweging aan de orde is. Ondertussen zal ik bezien of ik de voorwaarden voor de Corona Opt-In kan neerleggen in een bij Algemene maatregel van bestuur (Amvb). De AP zal een advies over de concept-AMvB uitbrengen, zodat zij kan beoordelen of het in lijn is met het gegevensbeschermingsrecht. Gelijktijdig werk ik samen met de betrokken partijen aan een juridisch en (privacy)technisch duurzame oplossing voor inzage in patiëntgegevens bij spoedzorg.

Ik zal de vorderingen ten aanzien de concept-AMvB aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal melden. Als de AP haar standpunt ten aanzien van de Corona Opt-In wijzigt, zal ik dat ook melden.

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Hugo de Jonge